

**Pavla Jonssonová. Devět z české hudební alternativy
osmdesátých let. Praha: Karolinum, 2019. 216 s.
ISBN 978-80-246-4328-1**

Teprve v posledních letech se lze setkat s prvými publikacemi úžeji se vztahujícími k hudebnímu undergroundu a alternativní hudební kultuře v Československu. Autory, respektive editory jsou jednak ti, kdo sami byli přímými aktéry popisovaných událostí a fenoménů. To se týká zejména publikací autorské dvojice Františka Stárka a Ladislava Kudrny (Kudrna, Ladislav (ed.). 2018. *Podhoubí undergroundu*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů; Stárek, František – Kudrna, Ladislav. 2017. „Kapela“. *Pozadí akce, která stvořila Chartu 77*. Praha: Academia). Jednak vycházejí publikace osob stojících mimo danou komunitu. V roce 2019 vyšla v Oxford University Press kniha britského hudebního sociologa Trevera Hagena, která obecně seznamuje mezinárodní čtenáře s československým undergroundem a zejména se skupinou The Plastic People of the Universe, navazuje na předchozí šířeji pojaté práce Tonyho Mitchella, Timothyho Rybacka nebo Petry Ramet a představuje český underground jako specifický „biotop“, tzv. kulturní ekologii.

Dalším zajímavým domácím publikačním počinem je kniha Pavly Jonssonové, která se zabývá osobnostmi české hudební alternativy osmdesátých let z pozice autorky jako přímé účastnice dobového dění. Pavla Jonssonová pronikla do československé

alternativní kultury na prahu svých dvaceti let, zprvu jako posluchačka veřejných i tajných koncertů. Pod vlivem manifestu Josefa Vlčka *Úkoly české alternativní kultury* založila společně s Hanou Kubíčkovou a Markou Horákovou hudební skupinu Plyn. Nejen v jejích aktivitách se odrážel koncept autenticity, který také razili představitelé undergroundu: autenticitou se rozuměla opravdovost a upřímnost k sobě samému, oddanost záměru vlastního vyjádření i přes rezervy ve znalosti hudební teorie nebo techniky hry.

Knihu Pavly Jonssonové otevírá kapitola celkově představující specifika československé hudební alternativy osmdesátých let se zaměřením na Jazzovou sekci, Hokkaido Recording Company a další nezávislé nahrávací společnosti. Autorka přitom upozorňuje na podstatné odlišnosti oproti projevům dobové alternativní kultury v západních zemích a rovněž ji vymezuje oproti undergroundu, s nímž byla zejména po roce 1989 alternativa téměř ztotožňována. Těžištěm knihy je devět kapitol zaměřujících se na vybrané osobnosti československé hudební alternativy (Pavel Richter, Miroslav Wánek, Karel Babuljak, Pavel Zajíček, Mikoláš Chadima, Petr Váša, Marka Míková) a skupinu Ženy. Kniha Pavly Jonssonové je pozoruhodná svým zaměřením a detailním vhladem do indivi-

duálního jednání členů alternativní scény, ukazuje jejich vynalézavost, odlišné strategie existence i tvorby v podmínkách Československa osmdesátých let. Autorka toho docílila prostřednictvím metodologie kombinující orálně historické postupy a hudebně antropologickou perspektivu. Stěžejním zdrojem dat tak pro ni byly biografické rozhovory s aktéry, které doplnila studiem zvukových, písemných a dalších pramenů. Kapitoly mají jednotnou strukturu, u každé osobnosti je ukázána její životní a hudební cesta a následně nejzásadnější počiny tvůrčí činnosti podle lineární časové chronologie. Výkladová část textu se vždy průběžně střídá s delšími úryvky z orálně historických rozhovorů, aniž by to narušovalo celkovou čtivost knihy. Z citovaných částí rozhovorů je patrný detailní vhléd autorky do problematiky a odráží se tu i vzájemná obeznámenost s narátory. Jak Pavla Jonssonová deklaruje, kromě předsedy Jazzové sekce Karla Srpa se znala se všemi osobnostmi od mládí. Tato situovanost autorky k předmětu výzkumu i aktérům představuje zároveň výhodu, i nevýhodu: je otázkou, jak by k některým tématům narátoři přistupovali v situaci, kdy by výzkum prováděl outsider. Přestože se autorka k československé hudební alternativě osmdesátých let jako celku vyjadřuje v stručnější

úvodní kapitole, chybí zde dle mého názoru hlubší interpretační rovina, která by celkově zohlednila tvorbu i existenční strategie nad rámec individuálních aktérů a ukázala další širší souvislosti. Spornou skutečností je také výběr oněch devíti popisovaných osobností. Subjektivitu svého výběru však autorka vědomě reflektuje.

Závěrem lze shrnout, že svou koncepcí stojí kniha na pomezí odborné a populárně naučné literatury. Autorka se sice hlásí k hudební antropologii, s výjimkou úvodní kapitoly a krátkého závěru se však jinde neobjevuje propojení s několika stručně nastíněnými teoretickými koncepty nebo i s jinými relevantními pracemi z oblasti antropologie, kulturních studií nebo popular music studies. Na druhou stranu je tak kniha, nepřetížená teoretickými pasážemi, velmi čtivá a přístupná širšímu okruhu čtenářů, což je třeba uvítat. Práce Pavly Jonssonové podává unikátní svědectví a vhléd do tvorby vybraných osobností v dané době a nepochybně představuje inspiraci pro další možné výzkumy v dosud málo probádané oblasti. Každému zájemci o problematiku československé hudební alternativy a alternativní kultury osmdesátých let ji tak lze doporučit jako cenný a stěžejní opominutelný zdroj.

Žita Skořepová (EÚ AV ČR, v. v. i.)